

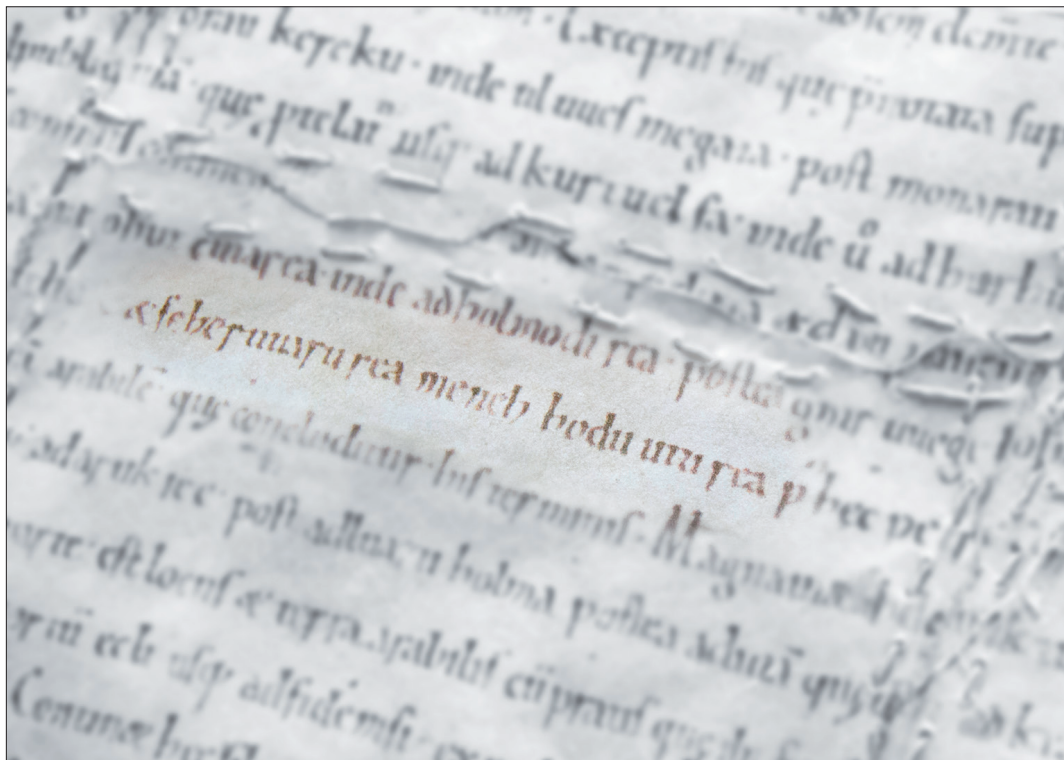
Middeleeuwse Hongaarse woorden in Latijnse brief

In zijn lezing noemde Attila Mártonfi (z.o.z.) een aantal vroeg-Hongaarse tekstbronnen. Een daarvan is de Tihanyi Alapítólevél (stichtingsbrief van Tihany).

Deze stichtingsbrief van het Benedictijner klooster in Tihány is een mooi voorbeeld van een Latijnse tekst met daarin een aantal vroeg-Hongaarse woorden. Ik zag de brief afgelopen zomer in de bibliotheek van Pannonhalma. Door middel van deze brief gaf koning András I in 1055 zijn goedkeuring aan de bouw van een klooster met een kerk. Daarnaast staan in dit document ook de bezittingen van de orde beschreven. De brief is in het Latijn opgesteld maar op verschillende plaatsen duiken Hongaarse (plaats-)namen en ander woorden op. Halverwege staat zelfs bijna een hele Hongaarse zin. Deze zin wordt als (een van) de oudste bewaarde Hongaarse teksten beschouwd. Er staat:

**feheruuaru rea meneh
hodu utu rea**

In modern Hongaars: **Fehérvára menő hadi útra**. Ofwel 'de heilweg die naar Fehérvár leidt'. Volgens de meeste interpretaties wordt hier een stuk weg bedoeld, stammend uit de Romeinse tijd,

die rond 1055 de belangrijkste weg in zuidelijke richting vanuit 'Fehérvár' (zeer waarschijnlijk een verwijzing naar het huidige Székesfehérvár) was. Interessant is dat in deze tekst ook het achtervoegsel -ra (REA) wordt gebruikt. Andere Hongaarse woorden die in de brief staan zijn onder andere: Tichon (Tihány) en Bolatin (Balaton). Een mooi voorbeeld van spellingsontwikkeling is ook de naam:

keuris tue die in deze brief staat. In een tweehonderd jaar later opgetekende beschrijving van de bezittingen van de Benedictijnen komt deze naam opnieuw voor, maar dan geschreven als: **Keurustuuh**. Volgens wetenschappers gaat het hier om 'Körös-tő', de monding van de Körösbeek (nu Köröshegyiséd) aan de zuidkant van het Balatonmeer ten westen van Szántód. Bepaalde klanken kon-

den niet door één letter van het alfabet worden weergegeven. Daarom werden er lettercombinaties gebruikt. Later zijn die vervangen door letters met accenten. Attila Mártonfi sprak hier ook over in zijn lezing bij de Amszterdam Magyar Salon. Over de stichtingsbrief van de Benedictijnen in Tihány is veel (Hongaarse) informatie te vinden op het internet. Zoekt u op: Tihanyi alapítólevél. ■

Wim Kersbergen